Patrizio Lainà

23.9.2025

Eduskunnan suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto SuV 24.9.2025 klo 9.00

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi; E-kirje

- Elpymisrahasto huomioiden rahoituskehys supistuu
- Rahoituskehystä syytä kasvattaa geopolitiikan vuoksi
- Työelämä huomioitava paremmin ehdollisuuksissa
- Lainarahoitteiset välineet perusteltuja EU:n uusien taloussääntöjen seurauksena
- Pitkällä aikavälillä jäsenmaiden maksuosuudet korvattava kokonaan EU:n omilla varoilla

Rahoituskehystä kasvatettava uusiin haasteisiin vastaamiseksi

Komissio esittää rahoituskehyksen kasvattamista nykyisen kauden 1321 miljardista eurosta (1,05 % EU:n BKTL:stä) 1883 miljardiin euroon (1,35 % EU:n BKTL:stä) tulevalle rahoituskehyskaudelle vuoden 2025 hinnoissa, jos huomioidaan myös kehyksen ulkopuoliset sitoumukset. Mediassa esillä ollut luku 2000 miljardia euroa perustuu käypiin hintoihin, eikä siten ole vertailukelpoinen aiemman rahoituskehyksen kanssa, sillä inflaatio paisuttaa hintoja.

Rahoituskehys itse asiassa supistuu, jos huomioidaan nykyiselle rahoituskehyskaudelle allokoitu elpymisrahasto koronapandemian seurauksena. Tällöin nykyisen rahoituskehyksen koko on noin 1,7 % EU:n BKTL:stä. Lisäksi on syytä huomioida, että elpymisrahaston takaisinmaksuun menee 0,11 % EU:n BKTL:stä, jolloin tosiasialliseksi menotasoksi rahoituskehyskaudella 2028–2034 jää 1,24 % EU:n BKTL:stä. Tällöinkin rahoituskehys olisi vain maltillisesti suurempi, jos elpymisrahastoa ei huomioitaisi.

STTK näkee, että rahoituskehyksen kasvattamiseen on ilmeinen tarve muuttuneen geopoliittisen tilanteen vuoksi. Ukrainan tukeminen ja panostukset puolustukseen ovat tarpeellisia. Suomen ei kannata vastustaa rahoituskehysten kasvattamista.

Patrizio Lainà

23.9.2025

Rahoituksen kohdennuksessa huomioitava työelämä

Rahoituskehyksen uudistaminen yksinkertaisemmaksi, joustavammaksi ja strategisemmaksi on tervetullutta. Panostukset tutkimukseen ja Erasmus+ ohjelmiin ovat kannatettavia. Maakohtaiset suunnitelmat itsessään mahdollistavat jäsenmaiden erityisaseman huomioimisen.

Uusi kilpailukykyrahasto on tarpeellinen ja se tulee toteuttaa niin että se koordinoi EU:n toimintaa, hillitsee jäsenmaiden välistä haitallista valtiontukikilpailua ja ehkäisee päällekkäisiä kansallisia toimia. Tärkeää on myös varmistaa, että tuet kohdennetaan aidosti parhaisiin hankkeisiin.

Nykyistä ESR+ rahoitusta ei ole uudistuksessa turvattu. Uuden rakenteen myötä työelämän ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen uhkaa jäädä asemaan, jossa se kilpailee kansallisesti muiden tavoitteiden kanssa. NRP-suunnitelmiin sisältyvä **14 prosentin korvamerkitty osuus on hyvin väljästi määritelty ja riittämätön takaamaan työelämän ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä esityksessä ja tämä asia tulisi korjata**.

Rahoituskehysten kytkeminen oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen on kannatettavaa. Lisäksi EU:n varat tulisi kytkeä vastuulliseen toimintaan. **Julkisen rahoituksen saamiseksi vastaanottavilta toimijoilta tulisi edellyttää oikeudenmukaista palkkausta ja asiallisia työehtoja**.

Lainarahoitteiset välineet lisäävät reagointikykyä

Kriisimekanismi ja Catalyst Europe -väline ovat lähinnä **lainarahoituksen välittämistä jäsenmaille**. Näin ollen lainarahoitteiset välineet **eivät varsinaisesti kasvata rahoituskehysten kokoa tai lisää menoja**. Kriisimekanismissa lainojen kokonaismäärä on rajoitettu 0,25 % EU:n BKTL:stä eli noin 350 miljardiin euroon. Catalyst Europe -välineessä lainojen kokonaismäärä olisi arviolta 133 miljardia euroa. Yhteensä lainarahoitteiset ohjelmat olisivat vajaa 500 miljardia euroa.

Kriisimekanismissa päätöksenteko perustuisi määräenemmistöön, jolloin päätöksentekokyky on selvästi tehokkaampaa kuin yksimielisyysvaatimuksen tapauksessa. Tämä on tarpeen etenkin kriisitilanteissa, joissa jäsenmaiden rahoituksen saatavuutta on tarpeen vahvistaa.

Patrizio Lainà

23.9.2025

Catalyst Europe -väline tarjoaa lainarahoitteista tukea jäsenmaille NRP-suunnitelmien toteuttamiseen. **Catalyst Europe -väline on erityisen tarpeellinen EU:n taloussääntöjen uudistuksen jälkeen**. Uusissa taloussäännöissä EU:n yhteisrahoittamia ohjelmia ei lasketa mukaan nettomenouraan, mikä mahdollistaa kansallisessa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisessa suunnitelmassa sitoutettujen uudistusten ja investointien paremman toteuttamisen. Muussa tapauksessa esimerkiksi sopeutusjakson pidennyksen perusteena olevat uudistukset ja investoinnit voisivat jäädä helposti toteuttamatta, jos jäsenmaa pyrkisi niistä säästämään taloussääntöjen reunaehtojen noudattamiseksi.

Lainarahoitteiset välineet ovat perusteltuja, sillä ne parantavat jäsenmaiden rahoituksen saatavuutta kriisitilanteissa ja auttavat vastaamaan uudistuksiin ja investointeihin EU:n taloussääntöjen uudessa kehikossa.

Omien varojen kehittämiseen tarvitaan lisää kunnianhimoa

Komission ehdotuksessa omien varojen järjestelmä koostuisi edelleen tullimaksuista, ALV-varasta, kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen perustuvasta maksuosuudesta ja BKTL-varasta. Uusiksi omiksi varoiksi esitetään EU:n päästöoikeuksien huutokauppatuloihin (ETS), hiilirajamekanismiin (CBAM), keräämättömään elektroniikkajätteeseen (e-waste), tupakan valmisteveroon (TEDOR) ja suurten yritysten (yli 100 miljoonan euron) liikevaihtoon (Corporate Resources for Europe, CORE) perustuvia maksuja.

Uusien omien varojen tuotoiksi arvioidaan 407 miljardia euroa rahoituskehyskaudella. Uusien omien varojen tuotto vastaa melko hyvin rahoituskehyksen euromääräistä kasvua, jos uudistukset toteutuvat täysimääräisesti. **STTK kannattaa EU:n omien varojen kasvattamista**.

Omien varojen kehittämiseen tarvitaan lisää kunnianhimoa. Omien varojen kehittäminen pienentäisi painetta kasvattaa EU-maiden jäsenmaksuja. Huomionarvoista onkin, että komission esitykseen sisältyvä tullien kantopalkkion alentaminen ja kierrättämättömän muovipakkausjätteen maksun korottaminen alentavat Suomen EU-maksuja. **Pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla korvata jäsenmaiden maksuosuudet kokonaan aidoilla EU:n omilla varoilla**.

Patrizio Lainà

23.9.2025

Lisätietoja Patrizio Lainà, pääekonomisti
040 583 4432
patrizio.laina@sttk.fi